

1.

Suomessa on jo aiemmin tiukennettu lainsäädäntöä perhe- ja parisuhdeväkivallan osalta siten, että niiden kohdalla ei ole lievimmissäkään tapauksissa kyse asianomistajarikoksista, vaan kaikki viranomaisten tietoon tulevat tapaukset on asetettu virallisen syytteen alaisiksi. Nyt tiukennuksia esitetään raiskauksia koskevaan lainsäädäntöön. Vaikuttaa pahasti sille, että rikoslainsäädäntöön ollaan ujuttamassa ns. naisrauhasäädöksiä takaoven kautta. Kun "naisrauha-pykäliä" on yritetty aiemmin esittää lisättäväksi rikoslakiin Ruotsin malliin, on hanke kaatunut selvästi sukupuolten välistä epätasa-arvoa lisäävän hankkeen herättämään kovaan julkiseen vastustukseen, mutta samaa yritetään siis jälleen, nyt vain sammutetuin lyhdyin ja pala kerrallaan.

Suurin osa viranomaisten tietoon tulevista raiskaustapauksista kohdistuu naisiin. Naisiin kohdistuva väkivalta on tämän lisäksi pääasiassa luonteeltaan perhe- tai parisuhdeväkivaltaa. Miehet, joihin lähisuuhdeväkivalta kohdistuu ihan yhtä usein kuin naisiin, kärsivät sen lisäksi myös muusta väkivallasta, kuten vaikkapa katuväkivallasta. Naisiin tällaista väkivaltaa, tai edes sen uhkaa, ei juuri kohdistu. Kuitenkin on niin, että tavallinen pahoinpitely voi olla uhrin kannalta ihan yhtä tuhoisa (tai pahempikin) kuin jokin perheväkivaltatapausta tai jopa raiskaus. Katuväkivallan uhri voi rikoksen seurauksena olla kyvytön, tai koston pelossa haluton, huolehtimaan omista intresseistään. Näyttää pahasti sille, että kun kysymys on rikostyyppistä, jonka uhriksi joutuu pääsääntöisesti miehiä, ei lainsäätäjää huoleta uhrien kohtalo läheskään niin paljon kuin silloin, kun on kyse sellaisista rikostyypeistä, joista erityisesti naiset kärsivät.

Kun väkivaltarikoksista jaettavat tuomiot eivät tunnetusti milloin osin vastaa kansan yleistä oikeustajua (ne ovat kansalaisten mielestä aivan liian lieviä), on kummallista, ettei rikoslainsäädäntöä kiristetä kaikkien henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten osalta, vaan ainoastaan osan. On suuri vaara, että rikoslainsäädännön muuttaminen tällä tavoin vain entisestään vahvistaa käsitystä siitä, etteivät miehen henki ja terveys ole samanarvoisia kuin naisen. Lainsäätäjän tulisi päinvastoin antaa selvä signaali siitä, että tasa-arvoisessa yhteiskunnassa miehiin kohdistuva väkivalta on ihan yhtä tuomittavaa kuin naisiin kohdistuva väkivalta.

2.

Oikeusvaltion perusperiaatteisiin kuuluu syyttömyysolettama, minkä kunnioittaminen on iso haaste juuri raiskausten kohdalla. Koska raiskaussyytökset lähes aina ovat seurasta tilanteista, joissa sosiaalinen kanssakäyminen on hyvin intiimiä, ollaan useasti sana vastaan sana – tilanteessa. Ulkopuolisia todistajia ei ole. Kun lainsäädäntöä on lisäksi aiemmin muutettu siten, että esimerkiksi päihteiden käytön seurauksena itsensä tahdottomaan tilaan saattaneen hyväksikäytöstä on tehty raiskaus (sinänsä hyvä muutos), voi hyvin olla, ettei väitetystä rikoksesta ole todisteena edes huomattavia merkkejä väkivallasta. On vain syytös. Kun näissä tilanteissa on usein käytetty päihteitä runsain määrin, voi olla kyseenalaista, mitä osapuolet myöhemmin muistavat tapahtumien kulusta, jos muistavat yleensä mitään. NS filmin katkeaminen ei kuitenkaan itsessään ole mikään todiste siitä, että seksuaalinen kanssakäyminen olisi tapahtunut vastentahtoisesti tai tiedotonta hyväksikäyttäen. Voihan olla, että kokemus on molemmilla osapuolilla yhtä lailla hämärän peitossa.

Kun rangaistusasteikkoa vielä ollaan mitä ilmeisimmin edelleen kiristämässä, on aivan olennaista pitää erityistä huolta syyttömyysolettaman kunnioittamisesta. Syytetyn ei tarvitse esittää todisteita syyttömyytensä tueksi, vaan häntä on lähtökohtaisesti pidettävä syyttömänä. Syyttäjän tehtävänä on sitten esittää todisteita, joiden perusteella oikeus voisi todeta syytetyn syylliseksi ja langettaa hänelle

lainmukaisen tuomion. Toisin sanoen, kun mahdolliset rangaistukset kovenevat, on näyttöä löydyttävä entistä enemmän.

Turhia raiskausilmoituksia tehdään Suomessa ja maailmalla yllin kyllin¹, mikä on vakava asia, sillä toisen ihmisen syyttäminen näin raskaasta rikoksesta, voi johtaa rikosoikeudellisten seuraamusten lisäksi muunlaisiin negatiivisiin seurauksiin niin syytösten kohteen perhe- kuin työelämässään.² Perusteettoman syytöksen aiheuttamia vahinkoja on jälkikäteen erittäin vaikea, ellei peräti mahdoton korjata. Rikollislemasta voi olla julkisuuden silmissä mahdoton vapautua, vaikka syytösten perättömyydestä ei olisi pienintäkään epäilystä. Puhumattakaan siitä, että joutuisi tekaistun syytöksen perusteella syyttömänä vankilaan.

Kun raiskauslainsäädännön toimivuutta arvioidaan, ykkösprioriteettina tuleekin olla sen arvioiminen, tapahtuuko oikeus vai ei. Sellaiset julkisuudessa esitetyt puheenvuorot, joissa on pidetty meillä nykyisin jaettujen raiskaustuomioiden määrää liian pienenä, ovat stalinistisessa hurmahenkisyydessään vastenmielisiä³. Ihmisoikeuksia kunnioittavassa sivistysvaltiossa oikeuslaitoksen tehtävän ja tavoitteena ei voi olla se, että jostakin rikoksesta jaettaisiin joitain piirejä tyydyttävä määrä tuomioita, riippumatta siitä, onko näitä rikoksia edes tapahtunut tai siitä, ovatko ne, joiden väitetään tällaisiin rikoksiin syyllistyneen, todella syyllisiä vai eivät. Jos rikoksia ei ole tehty, tai niistä syytetyksi joutuneet ovat syyttömiä, ei tuomioita tietenkään pidä jakaa. Oikeuslaitoksen toiminnan tulee perustua faktoille ja niiden tasapainoiselle arvioinnille, eikä jonkun ideologisen kiihkoilijaryhmän asettamien tuotantotavoitteiden saavuttamisen tavoittelemiselle.

Raiskauksia koskevaa lainsäädäntöä arvioitaessa, on siis kiinnitettävä erityistä huomiota siihen ongelmaan, jonka perättömät raiskausilmoitukset aiheuttavat. Perättömän ilmoituksen tekijät on saatava edesvastuuseen teoistaan, sillä heidän toimintansa loukkaa erityisen syvästi niitä ihmisiä, jotka ovat oikeasti joutuneet raiskauksen uhreiksi. Perättömien syytösten vuoksi raiskausten oikeat uhrit voivat joutua epäluulon kohteeksi ja heidän valmiutensa ajaa omia oikeuksiaan voi vaarantua. Perättömistä ilmoituksista seuraavia sanktioita on kiristettävä ja on huolehdittava, että perättömän ilmiannon tekijät joutuvat korvaamaan myös sen haitan, jonka heidän toimintansa on uhreilleen aiheuttanut.

Ei ole mitään syytä olettaa, että perättömien raiskaussyytösten tekeminen olisi jonkinlainen marginaali-ilmiö, jonka pohtimiseen ei juuri kannataisi aikaa uhrata. Mielenterveysongelmat, parisuhderiidat, huoltajuskiistat, rahan ja julkisuuden tavoittelu voivat hyvin toimia motiiveina perättömille ilmiannoille. Kun perättömän syytöksen esittämisestä ei nykyisellään seuraa juuri minkäänlaista sanktiota, ei kynnys sellaisen esittämiseen ole kovin korkealla. On absurdia ajatella, ettei lainsäädännön tarjoama mahdollisuus saattaa toinen ihminen perättömän ilmiannon perusteella vaikeuksiin, voitaisi käyttää väärin. Tietenkin sitä käytetään.

Yksi peruste tekaistun raiskaussyytöksen esittämiselle voi olla perusteettoman syytöksen esittäjän oma uskottomuus. Kun päihteiden käyttö johtaa harkitsemattomaan käytökseen ja sellaiseen seksuaaliseen kanssakäymiseen, joka seuraavana päivänä, pään selvittyä, alkaa kaduttaa, voi kiusaus sälyttää vastuu kaikesta tapahtuneesta toisen osapuolen niskoille, käydä liian suureksi. Näin voi käydä etenkin, jos oma

¹ <http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/142571/Raiskausilmoituksista+yli+viidennes+perattomia>, <http://www.cotwa.info/>

² <http://henrylaasanen.puheenvuoro.uusisuomi.fi/2010/04/20/vaarat-raiskausilmoitukset>

³ <http://www.hs.fi/kotimaa/artikkeli/Vain+pieni+osa+raiskauksista+ilmoitetaan+poliisille/1135239484753>,
<http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-1288335103512.html>

parisuhde ja perhe-elämä ovat vaakalaudalla. Jos tilanteeseen on ajauduttu päihteiden liikkakäytön seurauksena, voivat osapuolten mielikuvat tapahtumista olla siinä määrin hataria tai olemattomia, että jälkikäteen kenenkään on mahdoton sanoa, mitä oikeasti on tapahtunut.

Erityisesti julkisuuden henkilöihin voidaan perättömien raiskaussyytösten avulla kohdistaa painetta kiristys- tai uhkailutarkoituksessa. Toisaalta jo pelkkä julkisuuden valokeilaan pääseminen voi saada epätoivoisimmat yrittäjät liikkeelle. Tällaisista tilanteista on niin meillä kuin muuallakin kokemuksia⁴. Parisuhde- ja perheriidoissa on usein käytetty lyömäaseena tekaistuja perheväkivaltaa ja lapsien seksuaalista hyväksikäyttöä koskevia syytöksiä, joten tekaistuihin raiskaussyytöksiin turvautuminen ei ole niissä mitenkään mahdotonta.

Edellä esitetyistä syistä, on hämmästyttävää, ettei perättömien raiskaussyytösten ihmisoikeuksille, tasa-arvolle ja oikeusvaltiolle muodostamaa uhkaa ole huomioitu lainkaan esityksen valmistelussa. Tämä on iso puute, joka on syytä korjata välittömästi.

3.

Seksuaalisen häirinnän suhteen on olemassa sama perättömien syytösten vaara kuin raiskaustenkin kohdalla, mutta vielä laajempaan, sillä seksuaalinen häirintä on määritelty niin epämääräisesti, että lähes mitä hyvänsä voidaan väittää seksuaaliseksi häirinnäksi. Koska seksuaalisen häirinnän määritelmä on niin vahvasti sidoksissa subjektiivisiin kokemuksiin, ei mitään objektiivista, kaikkien hyväksymää määritelmää edes ole olemassa. Tämä on luonnollisesti massiivinen ongelma, sillä oikeusvaltiossa ihmisten olisi voitava etukäteen tietää, mikä on sallittua ja mikä kiellettyä. Rajan on oltava etukäteen selvä ja sen on oltava kaikissa tapauksissa ja kaikkien kohdalla sama.

Kun seksuaaliseksi häirinnäksi on laskettu jopa katseita ja eleitä, on näytön saaminen usein hyvin hankalaa, ellei täysin mahdotonta. Katseet, eleet, ilmeet ja vitsit kuuluvat lisäksi aivan normaaliin sosiaaliseen vuorovaikutukseen, joten sellaisten inhimillisen kommunikaation osien kriminalisointi vaikuttaa johtavan täydelliseen umpikujaan. Jokaisella on oma makunsa, tyylinsä ja tapansa toimia sosiaalisissa suhteissa, eikä voida pitää hyväksyttävänä sitä, että kaikkein ahdasmielisimpien ja suvaitsemattomimpien ihmisten annettaisiin rikossyytteiden avulla asettaa se raja, mikä on hyväksyttävää käytöstä ja mikä ei. Hyvä käytös on tilannesidonnaista, kulttuurisidonnaista ja viime kädessä yhteisöllisesti määräytyvään etikettiin perustuvaa. Ei ole tarkoituksenmukaista, eikä suotavaa, että sen sisältöä ryhdyttäisiin määrittelemään lainsäädännön avulla ja tuomioistuinten ratkaisujen kautta. Suomen muuttuessa yhä monikulttuurisemmaksi on hyväksyttävä se, että erilaiset tuontitavarana saapuneet tavat, kuten poskisuudelmat, ovat tulleet jäädäkseen, vaikka kaikki eivät niistä perustaisi. Samassa suvaitsevaisuuden hengessä on suhtauduttava myös paikallisiin perinteisiin, työyhteisön sisällä kasvaneeseen ammattihuumoriin ja flirttailuun. Mikään seksuaalinen ahdasmielisyyys ei liioin saa kahlita suomalaista sananvapautta. Sananvapauden on, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen linjauksen mukaan, katettava myös jotakuta mahdollisesti loukkaavien näkemysten, kuten vaikkapa kaksimielisten vitsien, esittäminen⁵.

On huomioitava se, että vapaassa yhteiskunnassa on hyväksyttävä se, etteivät kaikki jaa yhteisiä arvoja tai soveliaisuuskäsityksiä. Ihmiset ovat yksilöitä, jokainen oman ainutlaatuisen taustansa tuotteita, eikä ole

⁴ <http://www.iltasanomat.fi/viihde/art-1288441099544.html>, <http://www.nbclosangeles.com/news/local/Brian-Banks-Rape-Case-Exonerated-NFL-Atlanta-Falcons-218978851.html>

⁵ <http://www.ffi.org/uutiset/120615-ffi-lain-tulee-suojata.html>

lainkaan tavatonta, että sosiaalisessa kommunikaatiossa tapahtuu väärinymmärryksiä ja katkoksia. Ei voida olettaa, että ihmiset olisivat ajatuksenlukijoita. On tunnustettava se, että yksilöiden subjektiivisista tuntemuksista voi tulla tietoiseksi vasta silloin kun saa noista kokemuksista tiedon. Näin ollen, sen henkilön, joka kokee tulleen häirityksi, on usein ilmaistava tuntemuksensa muille ennen kuin asioiden tilaan voidaan saada muutosta. Olisi suhteetonta, jos subjektiivisten kokemusten ensisijainen ilmaisu tapahtuisi oikeudessa, rikosoikeudellisen prosessin muodossa.

Seksuaalisesta häirinnästä puhuttaessa on syytä muistaa, että ihmisillä on luontainen tarve toteuttaa seksuaalisuuttaan. Joidenkin kenties joissain tilanteissa epäasialliseksi tai häiritseväksi kokemaa käytös ei siis kumpua pahuudesta, vaan ihmisten luontaisista vieteistä. Miten ja missä määrin seksuaaliviettä eri ilmenemismuotoineen kannattaa rikosoikeuden keinoin kahlita tai ohjailla, on tässä asiassa keskeinen kysymys. Hyvin usein flirttailu ja vitsailu koetaan miellyttävänä, hyvää ja rentoa ilmapiiriä rakentavina ilmiöinä. Niitä suorastaan haetaan ja vaaditaan lisää. Positiiviseksi koettu ilmiö muuttuu negatiiviseksi vasta siinä vaiheessa kun seksuaalissävyytteistä huomiota osoittaa sellainen henkilö, josta ei olla kiinnostuneita. Lain pitäisi kuitenkin olla kaikille sama, niin sosiaalisesti lahjakkaille ja suosituille, kuin niille, jotka eivät ole yhtä ihailtuja ja osaavia. On vaarana, että lakiesitys tulee tältä osin entisestään huonontamaan sosiaalisesti lahjattomien ja ulkonäöllisesti vähemmän onnekkaiden miesten asemaa seurustelusuhteiden luomisessa.

Nykyinen rikoslainsäädäntö pitää sisällään aivan riittävät säännökset, joilla oikeasti loukkaavaan ja häiritsevään käytökseen voidaan puuttua. Varsinaiseen ahdisteluun, vainoamiseen, käsiksi käymiseen ja kunnianloukkauksiin voidaan tehokkaasti puuttua jo nyt. Tämä on hyvä asia, eikä tähän kaivata mitään muutosta. Meillä ei ole tarvetta lisäsäätelylle, vaan pikemminkin jatkuvasti paisuvan säädösmassan karsimiselle. Ihmisten intiimiin yksityiselämään tulisi lainsäädännön kautta puuttua mahdollisimman vähän. Me emme tarvitse ruuhkaantuneiden tuomioistuinten juttujonoihin rikosjuttuja, jossa jotakuta syytetään häiritsevistä katseista, kaksimielisen vitsin kertomisesta tai viattomasta flirttailusta.

Lisäsäätelylle, etenkin rikosoikeudelliselle, joka rajoittaa kansalaisten vapautta, olisi kyettävä esittämään todella painavat perusteet, jotta lain muuttamista esitetyllä tavalla voitaisiin pitää perusteltuna. Tällaisia perusteluja ei ole löytynyt. On myös erittäin epätodennäköistä, että kriminalisoinnit olisivat tehokas ja toimiva malli sellaisen epäsosiaalisen käytöksen karsimiseen, josta nyt on kysymys. Paljon tehokkaampi tapa olisi kasvatus ja sosiaalisen kontrollin lisääminen. Jos joku kokee vaikkapa työpaikallaan joutuneensa epäasiallisen kohtelun uhriksi, on huomattavasti parempi ratkoa konflikti tiilanne työpaikan sisällä kuin viedä juttu oikeuteen. On ensinnäkin mahdollista, että kysymys on väärinymmärryksestä, ajattelumattomuudesta, henkilökemioiden kohtaamattomuudesta tai erilaisista taustoista sekä tottumuksista, eikä tarkoituksellisesta pyrkimyksestä loukata ja kiusata toista ihmistä. Kaikkien kannalta olisi parempi, jos asiat saataisiin soviteltua niin, ettei kukaan menetä kasvojaan, ettei työilmapiiri happane totaalisesti ja ettei kenenkään jatkossa tarvitse kokea työpaikallaan epäasiallista käytöstä. Kun otetaan vielä huomioon se, että väitetyistä häirintätapauksista saattaa olla hyvin haasteellista löytää näyttöä ja että koko häirintäsyytös perustuu subjektiivisen kokemuksen varaan, ollaan hyvin heikoilla jällä. Tässä ollaan luomassa oikeuslaitokselle rasietta, jonka kantamiseen ei ole resursseja eikä edellytyksiä.

4.

Miesten tasa-arvo ry on tasa-arvojärjestönä erittäin huolestunut siitä, ettei esityksen valmistelussa ole tehty lainkaan suvausta, eli sukupuolivaikutusten arviointia⁶. Suvauksen pitäisi automaattisesti kuulua tällaisten lainsäädännöllisten projektien avainsisältöön, eikä sen laiminlyöntiä voi pitää millään tavoin perusteltuna. Juuri tämänkaltaisissa tapauksissa se olisi ollut ehdottoman tarpeellista, sillä vaikka lainsäädännökset olisivat muodollisesti sukupuolineutraaleja, ei niiden vaikutus käytännössä ole suinkaan sama miehille ja naisille. Esimerkiksi voi kysyä, miten hyvin sukupuoliyhteyden määritelmä on onnistunut miesnäkökulmasta raiskausten kohdalla (miksi vain toisen kehoon väkisin tunkeutuminen olisi raiskaus?), mutta teknisiä yksityiskohtia olennaisempaa on lain tosiasiallisten vaikutusten selvittäminen.

Eryteisesti seksuaalisen häirinnän kohdalla esimerkeiksi häirinnästä on nostettu lähinnä sellaisia käytösmalleja, jotka ovat enimmäkseen tyypillisiä juuri miehille. Miesten on, biologisista ja kulttuurisista syistä, otettava aktiivinen rooli parisuhdetta solmittaessa. Näin ollen juuri miesten oletetaan ja odotetaan, joskus suorastaan vaaditaan, vievän omalla aktiivisella toiminnallaan ihmissuhdetta eteenpäin seksuaaliseen kanssakäymiseen ja kenties lopulta seurustelusuhteen solmimiseen asti. Ne miehet, jotka eivät tähän rooliin odotukseen taivu, saavat huomata helposti jäävänsä yksin. Miehen on siis otettava riski, hänen on tehtävä aloite ja hänen on syvennettävä suhdetta. Tähän riskinottoon sisältyy luonnollisesti riskejä: mies voi tulla torjutuksi. Torjutuksi tuleminen ei ole henkisesti kovin miellyttävä kokemus, mutta miesten on elämässään vain sopeuduttava kantamaan ristinsä. Sen pitäisi kuitenkin riittää. Nyt kuitenkin ollaan luomassa rikosoikeudellisia seuraamuksia rooliin odotustaan noudatettavien miesten taakaksi. Tämä on lievästi sanottuna kohtuutonta.

Seksuaalisen häirinnän määritelmässä ei ole tuomittavaksi tai moitittavaksi esitetty sellaisia käytösmalleja, jotka puolestaan ovat naisille tyypillisiä ja ns. perinteiseen feminiiniseen roolimalliin kuuluvia, kuten vaikkapa paljastavaa pukeutumista ja passiivista flirttailua. On kuitenkin selvää, että jotkut ihmiset saattavat kokea nämäkin käyttäytymismallit itseään loukkaaviksi, tai vähintään häiritseviksi. Herää epäily, ettei laki tulisi seksuaalisen häirinnän osalta olemaan sama miehille ja naisille, kun esimerkit ovat näin yksipuolisia. Lisäksi meillä Suomessa on melko korkea kynnyks nostaa näitä feminiinisiä seksuaalisuuden muotoja mukaan häirintäkeskusteluun, sillä naisten seksuaalisuutta on korostetusti pidetty arvokkaana asiana, jonka toteuttamista ja toteutumista pitäisi pikemminkin pyrkiä edistämään ja helpottamaan, eikä vaikeuttamaan. Tässä suhteessa vallitsee selvä kaksinaismoralismi, jota lakiesitys ei toteutuessaan suinkaan tule kitkemään, vaan vahvistamaan.

Kokonaan toinen asenne näyttää vallitsevan suhteessa miesten (hetero)seksuaalisuuteen. Sitä on suoraan sanottuna pyritty demonisoimaan. Miehet nähdään julkisessa keskustelussa, kuten tämänkin lakiesityksen ympärillä käydyssä keskustelussa, lähinnä ongelmien aiheuttajina ja uhkana. Miesten seksuaalisuus kytkeytyy keskustelussa ja päätöksenteossa lähes yksinomaan negatiivisiin asioihin; raiskauksiin, hyväksikäyttöön ja ahdisteluun. Tämä on hyvin huono lähtökohta tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia edistävän lainsäädännön luomiselle. Eikä tämä millään muodoin lisää miesten luottamusta viranomaisten kykyyn käsitellä molempia sukupuolia tasa-arvoisesti, kuunnellen ja kunnioittaen.

Laki ei esitettyssä muodossaan suinkaan vahvistaisi seksuaalisen itsemääräämisoikeuden toteutumista vaan kaventaisi sitä. Miehille tyypillisestä, aktiivisesta flirttailusta ja sosiaalisia suhteita vahvistavasta leikinlaskusta, tulisi lähtökohtaisesti kiellettyä ja rikollista. Pitäisi hyväksyä se, että miehet ja naiset eivät ole yhdestä puusta veistettyjä. Miehet ovat keskimäärin aktiivisempia ja aloitteellisempia kun puhutaan

⁶<http://www.stm.fi/tasa-arvo/sukupuolisilmalasin/valtavirtaistaminen/arviointi>

12. syyskuuta 2013

seksuaaliseen kanssakäymiseen ja seurustelusuhteisiin liittyvistä asioista. Sitä miehiltä odotetaan ja se on miehille luontainen tapa toimia. Miehiä ei pitäisi tästä rangaista, vaan heitä tulisi päinvastoin rohkaista toteuttamaan seksuaalisuuttaan avoimesti ja rohkeasti. On tietysti mahdollista, että tämä joissain tilaisuuksissa saattaa loukata jonkun naisen tunteita, mutta jos näin käy, olisi tilanne pyrittävä ratkaisemaan molempia osapuolia kuunnellen ja kunnioittaen, ei riitelemällä ja rankaisemalla.